

Diana de Marly, *The History of Haute Couture*, London 1980, ss. 216, ryc. 150, w tym 8 barwnych.

Historia wielkich domów mody jest jednym z dwóch najważniejszych problemów zachodnioeuropejskich dziejów ubiorów ostatniego stulecia. Drugim zagadnieniem o podstawowym znaczeniu jest stopniowa standaryzacja gotowej konfekcji. Wielkie domy mody wskazują wiodące linie ubiorów, które później powoli przejmuje konfekcja fabryczna. Autorka zdaje sobie sprawę z wagi tego drugiego problemu, jednakże dotyka go dość powierzchownie z uwagi na konieczność przeprowadzenia innych badań i zarazem ze względu na ogólnie znaną fascynację historyków ubiorów modą, przy zaniechaniu trudniejszych dociekań odnoszących się do odzieży o długim trwaniu. Wybór najważniejszych domów mody został dokonany właściwie. Autorka rozpoczyna od omówienia paryskiej kariery Wortha. Jego dom mody otwarto w 1858 r. Po tym projektancie angielskim kierowanie nowymi liniami mody przejęli Francuzi. Szczególne znaczenie ma tutaj *La belle époque* w latach 1895—1914. Autorka słusznie podkreśla rolę Paul Poireta, który zrewolucjonizował kręte linie pomysłu Jacques Douceta. Od końca pierwszego dziesięciolecia XX w. przyjęły się prostsze linie ubioru kobiecego. Można by tu poświęcić trochę miejsca znakomitemu pomysłu Mariano Fortuny'ego, który wywarł znaczny wpływ na Poireta. Autorka omawia wielkie firmy paryskie jak Chanel czy Schiaparelli. Zwraca jednak również uwagę na mniej znane projekty angielskie i amerykańskie, uwiecznione w czasopiśmie „Harper's Bazar”, poprzedniku „Vogue”, wychodzącym w latach 1867—1898. Szczególne znaczenie mają za-

warte w książce informacje o klienteli domów mody i ich podstawach finansowych. W sumie praca ta stanowi punkt wyjścia dla badań nad rozwojem masowej konfekcji w ostatnim stuleciu.

I. Turnau